

Politik Bilim

İpler her kimin elindeyse...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>

Ekonomik faaliyetlerde stratejik denetimin, artan şirket satışları nedeniyle, giderek yabancıların eline geçmesinden özel sektör temsilcilerinin bile tedirgin olduğunu görünce, ister istemez, "Türkiye'de ipler kimin elinde?" diye sormuştum. Yanıtı tartışılabilir; ama, ipler her kimin elindeyse, gidişatın pek de ülke hayrına olmadığı açık. İlaç sanayiimizi ele alalım:

Sizin de dikkatinizi çekmiştir; ilaç sanayiimizdeki yerli şirketler hızla el değiştiriyor. Buna ilişkin son haberi, Milliyet gazetesi, "Eczacıbaşı'dan 460 milyon Euro'luk satış: Eczacıbaşı İlaç, Zentiva'yla ortak oldu" başlığıyla verdi (06.03.2007). Haberin özü şu: "Eczacıbaşı İlaç Sanayii, iştiraklerinden Eczacıbaşı Sağlık Ürünleri ile **Eczacıbaşı Özgün Kimya**'daki ortaklık paylarının yüzde 75'ini 460 milyon Euro'ya **eşdeğer ilaç** alanında Avrupa'nın önde gelen kuruluşlarından Zentiva N.V.'ye satıyor." Haberde iki nokta dikkatimi çekti. Birincisi, Eczacıbaşı Özgün Kimya'nın TÜBİTAK, TTGV ve TUSİAD'ın verdikleri 'Teknoloji Büyük Ödülü'nün altıncısını (06 Aralık 2005) kazanan bir firma olması... Bu ödülü almış olması, satılan firmanın teknoloji yeteneği açısından belli bir seviyeye erişmiş olduğunu gösteriyor. Dikkatimi çeken ikinci nokta, satışın yapıldığı yabancı firmanın niteliğidir: '**Eşdeğer ilaç**' alanında Avrupa'nın önde gelen bir kuruluşu...

'**Eşdeğer ilaç**', ilaç sanayiimizin geleceği açısından önemli bir konu. Önce, konuya yabancı olanlar için bazı tanımlar vereyim. İlaç Endüstrisi İşverenleri Sendikası'nın (İEİS) web sitesindeki açıklamalara göre, "[‘jenerik ilaçlar’ olarak da anılan] eşdeğer ilaçlar, referans ilaçlarla aynı özelliklere sahip olduğu, dolayısıyla, hasta üzerinde aynı tedaviyi sağladığı bilimsel çalışmalarla kanıtlanan ve referans ilaçların koruma süreleri bittikten sonra satışa sunulan ürünlerdir." Tanımda geçen ve ‘orijinal ilaç’ olarak da anılan ‘referans ilaç’ ise, "dünyada ilk kez ilaç olarak ruhsatlandırılarak pazara verilen yeni bir etkin maddeyi, belirlenen tedavi dozlarında içeren üründür."

"Eşdeğer ilaçların referans ürünle aynı tedavi etkisini sağladığı, yaklaşık 6 ay süren '**biyo eşdeğerlik**' araştırmalarıyla kanıtlanmaktadır. Aynı etkin maddeyi, aynı miktarda ve aynı farmasötik formda içeren ve kana geçiş hızı ve miktarı belli sınırlar içinde aynı olan ilaçlar birbiriyle biyo eşdeğerdir. Biyo eşdeğerlik araştırmaları, uluslararası alanda akredite olmuş kuruluşlar tarafından gerçekleştirilir." (Türkiye'de de, Novagenix Biyoanalitik İlaç Araştırma Geliştirme Merkezi gibi, bu tür araştırmalar yapan kuruluşlarımız var.)

Aynı sitede yer alan verilere göre, Türkiye'de 2005 yılında eşdeğer ilaç tüketim oranının, tutar olarak %38, kutu bazında ise %56 düzeyinde olduğu hesaplanmıştır. Referans ilaçlara göre daha ucuz olan eşdeğer ilaçların kullanılması, kamunun sağlık harcamalarında tasarruf sağlamaktadır. 2005 yılında, sosyal güvenlik kuruluşlarımızdaki eşdeğer ilaç uygulaması sonucunda kamu 3,7 yerine 3,1 milyar dolar harçayarak 600 milyon dolar tasarruf sağlamıştır. Kaldı ki, Türkiye'deki eşdeğer ilaç fiyatları, örneğin ABD, Almanya ve İngiltere'ye göre daha pahalıdır. Kamu harcamalarında sağlanan tasarruf nedeniyle, başta ABD olmak üzere gelişmiş ülkelerde bile, eşdeğer ilaç üretimi teşvik edilmektedir.

ABD'de eşdeğer ilaç kullanımı kutu bazında % 55-60; İngiltere, Almanya, Danimarka ve Hollanda'da % 40-55 düzeyinde seyretmektedir. Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde ise, % 60-75 arasındadır. Önemli pek çok orijinal ilacın patent süreleri önümüzdeki beş yıl içinde dolacak ve bunların eşdeğerlerinin de daha ucuza üretimi mümkün olacak; böylece, eşdeğer

ilâç satışı bütün ülkelerde giderek artacaktır. Tahminlere göre, dünya eşdeğer ilâç pazarı 2010 yılında 70-80 milyar dolarlık bir büyüklüğe erişecektir. İşte tam da ilâç pazarındaki bu dinamik değişim sürecinde, mevcut teknoloji ya da ARGE düzeyleriyle hiç olmazsa bu pazarda iddia sahibi olabilecek ilâç firmalarımız satılıyor. Söyleyeceklerim henüz bitmedi.

CBTD. 06 Nisan 2007